VI. évfolyam. Ujvidék, 1915. március 14. 23. szám.

Ujvidéki Hirlap

Az ujvidéki nemzeti munkapárt hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egy évre 12 kor. Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor. Megjelenik minden csütörtökön és vasárnap. Felelős szerkesztő: MAYOR JÓZSEF Társszerkesztő: Dr. KÖNIGSTADTLER OTTÓ.

Büszkeség

fog csillogni annak a gyereknek szemében, aki azt mondhatja, az én apám a hazáért halt meg. De ettől a büszkeségtől nem lakhatik jól az árva, mint ahogy nem élhet meg a háboru rokkantja se a kitüntetésekből, amelyet a mellére tüztek. Hogy az árva fiuk büszke pillantását ne homályositsa el a nyomoruság könnye, hogy a rokkant katona botja ne váljék koldusbottá: ez a nemzetnek becsületbeli kötelessége.

Bizonyos, hogy nem fognak róla megfeledkezni. De az a soha le nem róható hála, amelylyel a nemzet a mai háboru hőseinek tartozik, egyebet is parancsol. Az, amit a háboru árváinak és rokkantjainak adni fognak, egy világért se viselje a könyörületnek, még kevésbbé az alamizsnának szinét.

Adjon nekik a nemzet annyit, csak módjában van; de akár sokat ad, akár keveset, annak ne legyen olyan mellékize, mint aminövel a szükölködők a kegyelemkenyeret, a hivatalos vagy társadalmi jótékonyság által adott falatokat gyakran kénytelenek lenyelni. Adósság törlesztése legyen ez, amelyért nem jár köszönet, — hiszen az árva halottjának, a rokkant hősnek azután is még mindig adósai vagyunk.

Nem időelőtti, ha ennek a gondolatával már most törődnek. Hetedik hónapjában az irtóztatóan sok áldozatot kivánó háborunak, már eddig is szomoruan nagy számmal vannak az apátlan árvák, a munkanélküli rokkantak. És ha vége lesz a háborunak, akár hamarább, akár később lesz az, akkor már készen kell lenni az előkészületeknek, az intézményeknek, amelyek az árvák és rokkantak sorsáról gondoskodnak.

Dicsérni való, hogy mindkét irányban közös gondolat vezeti a készülődést. Az, hogy se az árvák, se a rokkantak ne legyenek kaszárnyaszerű, rendeltetését hirdető épületbe gyüjtve, amely mégis csak a nyomoruság, a könyörület hajléka lenne. Az árvák, akik ilyen intézet közös ruháját viselnék, meg lennének különböztetve a többi gyerekektől s ha e megkülönböztetésben nincs is röstelni való, sőt ellenkezően, — annak, aki viselné, még se eshetik jól.

Csongrád község azt mondja és a szava bizonyára a szivekhez fog találni, hogy a háboru árváit a családokhoz kell befogadni. Akit özvegy anyja nem tud ellátni, vagy aki egészen magára maradt, azt vegyék magukhoz a jómóduak, s ha — ami előreláthető — az ilyen adoptálók nem lennének elegendő számmal, a szegényebb embereknek az állam segitsége tegye lehetővé, hogy a háboru egy vagy több árváját derék, apjához mélto polgárrá neveljék.

Büszkeségére szolgáljon minden családnak, ha egy-egy háborus árvája van, s ez a büszkeség jobbá tenné az árva helyzetét, aki a szeretet mellett ezt a megbecsültetést érezve, könnyebben viselné az árva-sorsot.

A rokkantakat se szabad menházakba tömni, hanem a legkönnyebb munkával járó alkalmazásokat juttatni nekik, hogy ezzel is magukat tarthassák fönn. Ha ezzel többeket kiszoritanának mai helyükből, az nem baj. Azok, akik a háboruba nem mehettek el, végezzék el majd a háboru után a nehezebb munkákat, — azok helyett, akik a nemzetért a legnehezebb, legveszedelmesebb, önfeláldozással teljes munkában lettek rokkantak.

Katonák — érettünk.

Megirtuk már, hogy a petrovaradini várparancsnokság önként és előzékenyen ajánlotta fel, miszerint városunk polgári lakosságának élelmiszerszükségletéről hajlandó gondoskodni, ha a városi tanács a szükségelt félhavi élelmiszermennyiséget idejekorán kimutatja.

Marcekovich Imre dr. városi főjegyző volt ennek a fontos, örömmel üdvözölt és megoldással kecsegtető ajánlatnak előadója, csoportokba egyesitette a város közönségét és a csoportokat élelmiszerszükségletük kimutatására hivta fel.

Az érdeklődés az első kimutatás alkalmával természetesen nem volt oly nagy, mint amilyen szükséglet mutatkozik élelmiszerekben, ennek oka pedig az volt, hogy közönségünk egyfelől az árak felől nem volt tisztában és igy bevárta az első küldemény eredményét, másfelől az egyes csoportok vezetőiben nem volt meg a kellő lelkiismeret, kötelességtudás, hogy a csoportokba osztottakat megfelelőleg felvilágositsák a katonaság igazán tiszteletetparancsoló előzékenységéről és hálát érdemlő segitségnyujtásáról.

Az első küldeményt a petrovaradini várparancsnokság tegnap juttatta el a városhoz, hol *Marcekovich Imre* dr. főjegyző az élelmiszereket a régi gymnasium tornacsarnokában raktároztatta be, illetve a jelentkezett csoportok szükségletét külön választva, átadásra elkészittette.

A petrovaradini várparancsnokság által *közölt árak olyan kedvezményesek, hogy némelyike 50%-al olcsóbb, mint ahogy azokat az ujvidéki piacon beszerezni lehet,* és igy meg van a remény, hogy városunk polgársága, — társadalmi uton való szervezkedésével, csoportokba való tömörüléssel, — már a legközelebbi előjegyzésnél impozáns számban veszi igénybe a katonaság eléggé meg nem hálálható szivességét és megragadja az alkalmat, hogy élelmiszerszükségletét olcsón szerezze be.

Ha ez pedig bekövetkezik, az élelmiszereket mesterségesen drágitók most még tündöklő napja leáldozóban lesz.

A petrovaradi várparancsnokság által közölt árak különben a következők:

Az átengedendő 100 q. árpával kevert liszt és 7 q. kukorica a miniszter által megállapitott maximális áron lesz átengedve. 19 q. cukor ára kilónkent 1·04 korona. 8·5 q. só ára 28 korona. 7 q. rizs kilónként 53 fillér, 2½ q. kávé 3·68 korona kilónként, a 10 p: hüvelyes veteményből a bab ára 40 fillér, a borsó 62 fillér, a lencséé 80 fillér, a 4·5 q. buzagries ára 62 fillér, a 4 q. zsir kilója 2·42 korona, a 3·5 q. hagyma ára 19 fillér kilónként. Ezekhez az árakhoz a város csak a beraktározási és szállitási *önköltségárakat* számitja hozzá.

Az élelmiszereknek a csoportokhoz való eljuttatása kedden fog megtörténhetni.

Az Ujvidéki Takarékpénztár jubileuma.

Ujvidék legrégibb és legtekintélyesebb pénzintézete: az *Ujvidéki Takarékpénztár Rsztsg.* e hó 21-én ünnepli meg fennállásának *ötvenedik* évfordulóját és amely, miként a multban, ugy ma is a közönség bizalmának letéteményese.

Gazdasági válságok kártevése, háborus fergetegek tombolása megtört az Ujvidéki Takarékpénztár sziklaszilárd épületén. Nagy óvatosság, megfontoltság és kiméletes bánásmód a hitelkereső közönséggel szemben, ezek oly üzleti elvek, amelyek teljesen indokolttá teszik a közönség széles rétegének bizalmát az Ujvidéki Takarékpénztár iránt.

Es ha ehez hozzávesszük azt a rigorozitást, amelylyel az intézet az üzleti eredményt mérlegeli, aminek mostani, mai számunkban közölt mérleg ekletáns bizonyitéka, akkor olyan képet kapunk Ujvidék és a Délbácska legelső intézetéről, amely nemcsak megnyugtató, de egyenesen biztató s a legszebb reményt nyujtó, mert ez a kép az ország gazdasági erejének legszebb bizonyitéka.

Az Ujvidéki Takarékpénztár tudatában van hivatásának és ezt a hivatását becsülettel be is tölti. Az ilyen intézet eljárása mindig irányitó hatással van az egész helybeli pénzpiacra és ezért munkássága üdvös befolyást gyakorol az egész gazdasági életre.

Az Ujvidéki Takarékpénztár büszke lehet az elért anyagi eredményre, melynek erkölcsi értéket ép az ad, hogy noha háborus időben, de mégis, a bank klienturájának megterhelése nélkül, kiméletes és tapintatos üzleti elvek mellett éretett el.

Ötven esztendő egy közgazdasági intézmény életében is tiszteletetparancsoló idő, és mégha ez az ötven esztendő annyira összeforrott egy fejlődő város lüktető gazdasági életével.

Az Ujvidéki Takarék 50 éves jubileuma ennekfolytán kiemelkedik a sablonos jubileumok keretéből és érthető, ha látjuk, hogy a jubileum nemcsak az intézet körében, hanem széles körben a legmelegebb sympátiákat váltja ki.

Az intézet élén álló *csabrendeki Balassa Henrik,* az Ujvidéki Takarék érdemes vezérigazgatója és kitünő igazgatósági elnöke fejlesztette naggyá az intézetet és hogy ma nemcsak Ujvidék legelső bankja, de a Délvidék egyik legtekintélyesebb intézete, — az kétségtelenül első sorban *Balassa Henrik* érdeme.

A közgyülés alkalmából, — mely egyuttal a jubileumi közgyülés lesz, — visszatérünk az Ujvidéki Takarékpénztárra, közgazdasági tevékenységére és arra az irányitó poziciójára, amelyet magának kivivott.

A szabadkai szintársulat Ujvidéken.

— Leégett a szabadkai szinház. —

A szabadkai városi szinház szerdáról csütörtökre virradó éjjel hajnali 5 órakor eddig ki nem deritett módon kigyuladt és tel-

jesen leégett, miáltal a háboru által ugyis érzékenyen sujtott *Nádassy József* igazgatása alatt működő szintársulat *hajléktalanná* lett.

Biró Károly udv. tanácsos, szabadkai polgármester még csütörtök délelőtt 11 órakor telefonon felhivta *Profuma Béla* polgármesterünket és közölte vele a szabadkai szinház katasztrófáját, egyben azt a sürgős kérelmet tolmácsolta, hogy a télviz idején nélkülözésnek kitett szintársulatot fogadjuk be városunkba és adjunk módot arra, hogy a szintársulat tagjai nálunk szinielőadásokat tarthassanak.

Profuma Béla polgármester előzékenyen megigérte, hogy a kérelmet egy még aznap tartandó szinügyi bizottsági ülés elé terjeszti és annak teljesitését támogatni fogja.

Csütörtök délután 4 órakor tényleg össze is ült a szinügyi bizottság, amelyen *Profuma Béla* alpolgármester elnökölt és amelyen dr. *Mayer Oszkár* és dr. *Lustig Nándor* törvényhatósági bizottsági tagok, dr. *Marcekovich Imre* városi főjegyző, előadó, *Orbán Ignác* műszaki tanácsos, szinügyi bizottsági tagok és a jegyzőkönyvet vezető dr. *Belohorszky Adolf* vár. aljegyző vettek részt.

A szinügyi bizottság hosszas beható tárgyalás után, — melynek folyamán minden felszólaló a szabadkai szintársulaton való segitésétől volt áthatva, — elhatározta, miszerint tekintettel arra, hogy *Füredi Béla* pécsi szintársulatának f. hó 15-ével bazárólag *lejáró* szinjátszási engedélye van, ha Füredi ezen jogát 15-éig nem érvényesiti, 16-ától kezdődőleg a szabadkai szintársulatnak a szinjátszási engedélyt kilátásba helyezi.

Minthogy közben *Izsó* Miklós a pécsi szintársulat érdemes müvezető igazgatója Ujvidékre az engedély céljából jött és a városnál szombat délutáni szinügyi bizottság a két kérelem sorsa felett fog határozni. Szabadka vagy Pécs?

HIREK

A hó. A március eleji enyhe, derüs időjárás már tavaszi ébredésről beszélt és derüt varázsolt minden arcra. A legutóbbi napok hangulata letörölte ezt a mosolyt. Napok óta sürü hópelyhek szállingóznak szüntelenül s változatosság okából imitt-amottt a levegőben hatalmas hóoszlopokat kavarogtat föl a szél. Benne vagyunk tehát az abnormis idő kellős közepében. Március derekán, amikor mindenki már tavaszról ábrándozik, belezökkentünk a zimankós télbe. Ujvidék tetőtől talpig fehér mezbe burkolódzott. De nem csak Ujvidék öltött téli arcot, az ország távoleső részéből is nagy havazásokról érkezik hir.

El a harctérre. Az ujvidéki csendőrszárny délceg parancsnoka, *Domby* Sándor csendőrszázados, aki a szerbiai hadjárat idejében feltünt vitézségével és hős csendőreivel több ütközetben is résztvett, most önként jelentkezett, mint aki a harctérre vágyik. A honvédelmi miniszter a jelentkezést tudomásul vette és *Domby* Sándor csendőrszázadost a nagyváradi 4-ik honvédgyalogezred egyik zászlóaljának parancsnokává nevezte ki. *Domby* százados vasárnap éjjel el is indul a harctérre. *Domby* Sándor csendőrszázados önkéntes jelentkezése ujabb bizonysága annak a lelkes harcikedvnek, annak a bátorságtól áthatolt szellemnek, amely a mi hadseregünket uralja. Adja isten, hogy *Domby* százados ellenségetverő fényes haditettekkel büszkélkedve, dicsőséget szerezve a magyar harcos világhirű vitézségének, épen térjen haza a harctérről — ide Ujvidékre, ahol bizonyára városunk minden hazafias polgára szeretettel, megkülömböztetett tisztelettel fogja várni és szivébe zárni. A szárny parancsnokságát *Stolzenberg* Vilmos csendőrszázados, társadalmunk népszerű tagja vette át.

Hirdetmény. A Balkán hadsereg főparancsnoksága I. 3900 sz. alatti hirdetményében közhirré teszi, hogy a hadsereghez beosztott polgári kocsisok, teherállatvezetők és munkások családjai ismételten panaszt tettek, hogy családfentartóik részéről támogatásban nem részesülnek. Miután az ilyen családoknak államsegélyre igényjogosultságuk nincs, igen sok esetben nélkülöznek vagy a község terhére esnek. Ugyanezért a katonai parancsnokságok a jövőben gondoskodni tartóznak arról, hogy az összes kocsisok stb. havonként bérüknek legalább felét családjuknak elküldjék.

Közgyűlés. Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete Ujvidéki Köre 1915. évi március hó 14-én délelőtt 11 órakor, a helybeli kir. törvényszék egyik termében, rendkivüli közgyűlést tart, melyre a kör tagjait tisztelettel meghivom. Tárgyak: 1) Az áll. tisztviselők drágasági pótlékának ügyében állásfoglalás. 2) Alapszabály készitő bizottságnak kiküldése. 3) Inditványok. Ujvidék, 1915. évi március hó 10-én. *Márton* Sándor elnök. A tárgyak iránt érdeklődő állami tisztviselő kartársainkat, — akik bár nem tagjai a körnek — felkérjük, hogy gyűlésünkön megjelenni és a tárgyalásban résztvenni sziveskedjenek.

A nitrogéntartalmu anyag készletek bejelentésének kötelezettségét a miniszterelnöknek és a honvédelmi miniszternek március 2-án megjelent rendeletei irják elő, melyek városunk rendőrkapitányi hivatalában betekinthetők, hol az összeirás foganatositásához szükséges bejelentő lapok (földszint 6. ajtószám alatt) kaphatók.

Ujvidék — Zágráb és vissza 16 év alatt. Nem mindennapi és bélyeggyűjtők részére nagy értéket képviselő érdekes levelező lap került a kezünkbe, amely *„Baltazar Faith Dampfwalzmühle in Neusatz* aláirással van ellátva és amelyet 1899. augusztus 9-én adott fel a malom Globočnik és tsa cégnek Zágrábba. A levelezőlapon a malom arról értesiti zágrábi üzletfelét, hogy a megrendelt lisztet elküldte. A pósta tán soha ki nem derithető *titka* fog maradni, hogy noha a levelezőlap a bélyeg tanusága szerint 1899. augusztus 10-én Zágrábba megérkezett, a cimzett azonban „Nem fogadta el, Ne prima“ jelzésű megjelölés szerint nem vette át, Ujvidékre azonban ugyancsak a levelezőlapon jól látható bélyegző számjegyei szerint csak *16 esztendő mulva*: 1915. február 10-én érkezett vissza. A levelezőlapon levő sok bélyegző egyike szerint 1915. február 7-én lett a feladónak visszaküldve, vagyis Ujvidékről Zágrábba és vissza az érdekes levelezőlap 16 esztendeig tette meg az utat. De van a levelezőlapnak még egy érdekes, bár inkább humoros, és copfoskodásra való különlegessége. Az 1899-ben eredetileg feladott levelezőlap még a régi 2 krajcáros levelezőlapokból való volt és mint ilyen helyesen volt felbélyegezve. Hogy most 16 év multán a pósta valahol ráakadt a poros, sárga lapra, és azt visszaküldte a feladónak: *10 filléres* büntetés bélyeget ragasztott rá és szedett be a feladótól, mert amikor 16 év mulva a levelezőlap visszajött az elküldőjéhez, *a 2 krajcáros* bélyeg már nem volt forgalomban és a zágrábi pósta ugy találta, hogy bélyegcsonkitásról van szó. Az érdekes levelezőlap jelenleg *Molnár* István kir. törvényszéki biró birtokában van.

Kézbesithetlen küldemények árverése. A Máv. igazgatóságának hivatalos értesitése szerint az ujvidéki állomáson levő kézbesithetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 81. §-a értelmében e hó 16-án d. e. 9 órakor fog azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladásra kerülni.

A 20 filléres utazási utalványok. Hogy az utazási utalványokért beszedendő 20 fillérek mily tekintélyes összeget juthatnak hadijótékonycélra mutatja az a körülmény, hogy e hó 8-án e cimen 42·72 K., 9-én 48·39 K., 10-én 33·21 K., 11-én délig 15.10 kor. vagyis eddig 139 korona 42 fillér folyt be, amely naponta nőni fog, és amely összeget *Payerle* Nándor rendőrfőkapitány póstatakarékkönyvben helyeztetett el és mihelyt az összeg nagyobb lesz, azt igen okosan, *a vak katonák segitségére* fogja fordítani. Ezideig 471 állandó fényképes igazolvány van aláirás alatt, melyekért ugyancsak jár darabonkért 20 fillér, ami szintén közel *száz* koronát juttat a ritka nemes célra.

Orosz hadifogságban. Megirtuk, hogy egy 43. gy. e.-beli tiszt arról értesitette, *Schossberger* Adolf ujvidéki ügynököt, hogy *Jenő* fia, aki a 43. gy. e. tartalékos zászlósa, a nagy ezüst vitézségi érem tulajdonosa, orosz hadifogságba jutott. Most maga *Schossberger* Jenő *Vorozsban* oroszországi községben feladott és francia nyelven irott levelezőlapon tudatja aggodó szüleivel, hogy orosz hadifogságba jutott és utban van *Sziberia* felé.

Redukálják a lisztfogyasztást. A liszthiány miatt a városi tanács akkép intézkedett, hogy a néhány hét előtt kiadott lisztutalványokon feltüntetett mennyiség, amely hetente és fejente megilletik a lisztutalvány birtokosát, redukálva lett amennyiben hetente fejenként ½ kiló főzőliszst lesz csak kiutalva, vagyis azok az utalványok, amelyek hetente fejenként 1¾ kilóra volt kiállitva, a malmok álta 1¼ kilóra lesznek korigálva.

Ujvidék és az élelmiszerszükségletek. Városunk tanácsa *Matkovits* Béla főispának lapunk mult számában kivonatosan közölt leiratának kézhez vétele után, *Matkovits* Béla főispán részvételeivel hosszas beható tanácskozásokat folytatott, amelyen a sürgősen követendő eljárásának főbb irányelveit fektette le. A legközelebb tartandó városi törvényhatósági bizottsági közgyűlés által *nagyobb hitelt* fognak élelmiszerek beszerzésére megszavaztatni, még pedig elsősorban népeledelt képező élelmiszercikkeket (ugy mint burgonyát hüvelyes veteményt, zsirt) fognak felhalmozni és a létesitendő városi raktárban elhelyezni, melyet az esetben fognak felhasználni, ha a szabad kereskedelem vagy nem tudja ezeket az élelmicikkeket előteremni, vagy méltánytalanul magas áron teszi azt. A részleteket a napokban fogja a tanács megállapitani.

A tengerifölöslegek ellenőrzése. A városi tanács kijelölt tisztviselőivel éber figyelemmel kisértett a kukoricafölösleges önkéntes bejelentést, melynek elmulasztása esetén a tényleges rekvirálás fog következni, amely azoknak, akik a tengeri készletüket eltitkolják azt eredményezi, hogy amellett, hogy lényegesen kevesebbet kapnak kényszerrekvirálás esetén, még meg is lesznek birságolva.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Buza-tér 5. szám.

A katonaság és a tavaszi gazdasági munkák.

A most folyó nagy háboru valósággal azl a kötelességet rója a nemzetre, hogy egyik kezével a fegyvert forgassa, a másik kezével pedig jusson ideje arra is, hogy a kenyéradó földet megmunkálja. A most folyó nagy nemzeti erőfeszités igen sok javakorbeli munkaerőt vont el a gazdasági munkától. Mivel a haza védelmének igen fontos érdeke az is, hogy a mezőgazdasági termelés meg ne akadjon, sőt lehetőleg fokoztassék, a kormány oly megegyezésről gondoskodott a közös hadügyminiszter urral, hogy a hadbavonult gazdáknak és munkásoknak, a mennyiben azt a hadviselés érdekei lehetővő teszik 14 napig terjedhető szabadság engedélyeztessék a sürgős tavazzi munkák, tehát a vetési és szőlőmüvelési munkák elvégzésére.

A honvédelmi miniszter idevonatkozó rendelete szerint a szóban levő szabadságot elsősorban a mezőgazdasággal foglalkozó katonák, az önálló mezőgazdák, illetőleg hozzátarlozóik, a mezőgazdasági munkások, a szőlőbirtokosok és a szőlőmivelési munkások kapják. Szabadságolhatók ezek akkor is, ha

mint sebesült vagy beteg lábbadozók már elkalmasak az emlitett munkák elvégzésére és e munkák nem akadályozzák meg őket a hadiszolgálatra való alkalmasságuknak visszanyerésében. Beteg és kórházi ápolás alatt álló legénység szabadságot nem kaphat.

Természetes, hogy nem kapnak szabadságot a harcvonalban levő katonák, hanem csakis a harcvonal kiegészitésére rendelt póttestekben (pótszázad, pótüteg stb.) szolgálók. Szabadságoltatását csak az illető katona személyesen kérheti a póttest parancsnokánál. Kérvények benyujtásának nincs helye. A honvédelmi miniszteriumhoz benyujtott efféle kérvények figyelembe nem vétetnek.

A szabadságolás helyét és idejét illetőleg a honvédelmi miniszter szóbanlevő rendelete ugy intézkedik, hogy mindenki abban a községben kapjon szabadságot, ahol a legutóbb gazdasági, vagy szölő munkát végzett. A szoros értelemben vett harctérrel szomszédos vidékekre nincs szabadságolásnak helye. Tehát az ország északi vidékén nem kaphat senki szabadságot a Máramarossziget, Munkács, Ungvár, Homonna és Eperjes vonaltól északkeletnek fekvő területekre, délen a Dunától és a Titel--Berzava folyó vonaltól északra.

A szabadságolás idejének kezdetét ugy tervezte a honvédelmi miniszter rendelete, hogy az a budapesti, pozsonyi, temesvári hadtestek területén márkius 10-én, a kassai és nagyszebeni hadtestek területén pedig március 20-án legyen, illetve az északi és hegyvidéki vármegyékben két héttel később. Ez a rendelkezés módosittatott. Tekintettel a beállott télies időjárásra a kormány ugy határozott, hogy a tavaszi munkákra való szabadságolás kezdete elhalasztassék. Ez uj határidőről a kormány külön fogja a törvényhatóságokat értesiteni.

Az illető katonai parancsnokságok minden egyes község elöljáróságának és minden főszolgabirónak megküldik az oda szabadságolt katonai legénység névjegyzékét. A járási hatóság ennélfogva tudni fogja, hogy valamely községben van-e munkásfelesleg és ezt a munkaerőben szegényebb községekbe irányithatja. Másrészt ugy neki, mint a községi, illetve városi hatóságnak kötelessége a csendőrség és rendőrség igénybevételével ellenőrizni azt, hogy a szabadságoltak azt a munkát, melyre szabadságot kaptak, tényleg végzik-e. Akik nem dolgoznak, azokat csendőrség segélyével visszaküldik a csapatjukhoz.

A sörgős tavaszi munkák beálltával tehát jó lesz minden gazdának, akinek munkásra van szüksége, elnézni a községházára, illetve a városházára és megtudni kik és hányan kaptak a gazdasági munkások közül tavaszi szabadságot.

Az egyénenkénti szabadságolásokon kivül 20 katonából álló munkás csoportok is fognak alakittatni, melyek erélyes és megbizható altiszt vezetése alatta községeknek és egyes földbirokosoknak rendelkezésére bocsáttatnak a sürgős tavaszi munkák elvégzése céljából.

Az ily munkáscsoportnak kirendelését már kérni kell.

A kérvényt ahhoz a legközelebbi katonai állomás parancsnoksághoz, kell intézni, ahol a póttest van. A kérvényező földbirtokos a kérvényét láttamoztassa a községi elöljárósággal, illetve a városi hatósággal és azután juttassa a járási főszolgabiróhoz, aki a kérvényezők által és esetleg az egész járás területén szükséglet munkáscsoportok kirendelése iránt azonnal, esetleg táviratilag is, az illetékes állomásparancsnoksághoz fordul. A munkáscsoportok nemcsak egyes birtokosok, hanem a községi elöljáróságok rendelkezésére is bocsáttatnak, egyrészt a községi tulajdonban lévő földek, másrészt a harctéren lévők földjeinek megmüvelésére, ha a szükséges munkaerő hiányzik.

Az ily munkáscsoportok átengedése iránti kérvények már most is benyujthatók, mert csak hasznos, ha a járási hatóságok a sürgős munkásszükséglet iránt sürgősen tájékoztatnak és a katonai póttestek parancsnokságával mentől előbb közlik a dolgok állását.

A munkáscsoportok elszállásolása és élelmezése a munkáscsoportot igénybe vevő község vagy földbirtokos terhe. A munkaadót azonbau megilleti az alkalmazott katonák élelmezési pénze, melyen a csoportot vezető altiszt nyugta ellenében kifizet. A munkaadó köteles a katonáknak a helyi szokásos napszámot adni. Az utazási költségek a munkaadót nem terhelik.

Mivel fontos érdek az, hogy az ilyetén módon szabadságolt katonák munkaereje kellőleg értékesittesék, a szóbanlevő honvedelmi miniszteri rendelet ezirányban különös kötelességet is ró a községi elöljáróságokra és városi hatóságokra. Kötelességük ezeknek mindenekelőtt az, hogy a gazdákat a szokásos módon hivják fel muukásszükségletüknek bejelentésere. A bejelentések összeirása alapján azután kötelességük tájékoztatni a szabadságolt katonákat arról, hogy hol kaphatnak munkát, a munkaadókkal pedig közölni, hogy a munkás katonák közül kik állanak rendelkezésre.

E rendelet okos és lelkiismeretes végrehajtása nemcsak a most beálló tavaszi munkák szempontjából fontos, hanem a további sürgős gazdasági munkák elvégzése szempontjából is. Háborus szolgálatban levő katonák rövid idejü munkára való szabadságolása terén gyakorlati tapasztalataink még nincsenek. A honvedelmi miniszter szóbanlévő intézkedése e téren az első lépésnek tekintendő s nemcsak a hatóságoknak, de a gazdákuak is oda kell hatni, hogy ez az intézkedés értékes alapja legyen a továbbiaknak s hogy a hadbavonult gazdasági munkaerők ilyen kihasználása az esztendő többi sürgős munkaszakaiban a lehető legkevesebb nehézséggel és akadállyal legyen foganatositható.

Ki kell még emelnünk, hogy a honvedelmi miniszter szóbanlévő rendelete különös gondjába is adja a munkás katonákat a közhatóságoknak, mikor kötelességükké teszi, hogy a szabadságolt munkás katonákat szabadság ideje alatt ugy a munka szerzésében, mint a vállalt munka teljesitésénél és a szerzett jogoknak esetleg szükségessé vált megóvása érdekében teljes jóindulattal és méltányossággal támogassák.

Az országnak mindenesetre nagy érdeke, hogy a hadviselés gondjai és a mezőgazdaság munkás szükséglete lehetőleg összhangba hozassanak s hogy a hazai föld védelmezőinek módja legyen a föld megmüvelésében is annyi részt venni, amennyit az élet-halál küzdelem egyetlen főcélja lehetővé tesz.

A statarium módositása.

— **A hadseregfőparancsnokság ujabb rendelele.** —

A hadseregfőparancsnokság a háboru első napjaiban meghirdetett statariumot módositotta és azt — Ujvidékre való érvénynyel is, — most közhirré tette.

Tekintettel az intézkedés nagyfontosságára egész terjedelemben közöljük a *Profuma* Béla polgármester által a közönség tudomására hozott hirdetményt:

A működő hadsereg főparancsnoksága által, a déli hadsereg működésének területére s igy Magyarországon Baranya, Bács-Bodrog, Torontál, Temes- és Krassó-Szörény vármegyék, valamint Baja, Fiume. Pancsova, Pécs, Szabadka, Szeged, Temesvár, Ujvidék, Versec és Zombor városok területére nézve a katonai rögtönbiráskodás kihirdetése tárgyában 1914. évi julius hó 26-án 1) res. szám alatt kibocsátott rendeletet, a déli (balkán) hadsereg főparancsnoka 1914. évi december hó 16-án 540. szém alatt kelt rendeletével, majd pedig a déli (balkán) hadsereg uj parancsnoka az 1915. évi január hó 27-én 3273. szám alatt kiadott rendeletével a katonai bűnvádi perrendtartások 1912. XXXII. és XXXIII. t.-c. 491. §-a alapján módositotta és kiegészitette.

E módositások és kiegészitések következtében a déli (balkán) hadsereg működési területének fent megjelölt magyarországi részében a katonai rögtönbiráskodás kirdetése, a katonai bűnvádi perrendtartások 481. §-a alapján ezidőszerint a katonai büntetőtörvény (Kbt:)-ben meghatározott következő büntettek miatt az alábbi módon van elrendelve:

I. A katonai egyénekre nézve:
1) a lázadás büntette (Ktbt. 167. §.);
2) a szökés büntette (Ktbt. 183. §);
3) a gyávaság büntette (ktbt. 243. §);
4) a fegyelem és rend háboritásának a Ktbt. 267. §-ában meghatározott büntette;
5) az öncsonkitás büntette (Ktbt. 293. §);
6) a zendülésnek a Ktbt-ben meghatározot valamennyi büntette;
7) a más egyén szökésében való bünrészesség büntette (Ktbt. 206. §);
8) a szökésre szövetkezés alakitása (Ktbt. 216. §) és szövetkezésben való részvétel (Ktbt. 227. §) büntette miatt.

II. A katonai egyénekre és a hadsereg kiséretéhez tartozó azokra a polgári egyénekre nézve, a kik a katonai bűnvádi perrendtartások 11. §-ának 9. pontja és a hadi szolgáltatásokról szóló 1912. LXVIII. t.-c. 9. §-ának 1) bekezdése értelmében katonai büntető biráskodás alatt állanak:
1) az erőszakos nemi közösülés büntette (Ktbt. 404.§)
2) a megfertőzés büntette (Ktbt. 407. §);
3) a gyilkosság büntette (Ktbt. 413. §);
4) az emberölés büntette (Ktbt. 419. és 422. §§.);
5) a sulyos testi sértés büntette (Ktbt. 422., 431., 436. §§-ok és
6) a gyujtogatás bűntette (Ktbt. 448. §) miatt; továbbá
7) a lopás büntette (Ktbt. 457. §) miatt, ha az egy vagy a több izben lopott dolog értéke az (1000) ezer koronát meghaladja;
8) a Ktbt. 472. §-ában meghatározott sikkasztás büntette miatt, ha az egy vagy több izben sikkasztott vagyon értéke az (1000) ezer koronát és Ktbt. 474. §-ában meghatározott sikkasztás büntette miatt, ha az egy vagy a több izben elsikkasztott vagyon értéke a 2000 (kettőezer) koronát meghaladja;
9) a rablás büntette (Ktbt. 483. §.);
10) a fosztogatás büntette (Ktbt. 492. §);
11) a csalás büntette (Ktbt. 502. §.) miatt, ha az egy vagy több izben okozott kár a 2000 (kettőezer) koronát meghaladja;
12) a szökevények számára nyujtott segélynek büntette (Ktbt. 318. §) miatt.

III. Minden katonai és polgári egyénre nézve:
Az állam hadi ereje ellenr büntettek (Ktbt. 305., 314., 316., 321. és 327. §§.) miatt.

Az elől idézett 1915. évi január hó 27-én 3273. szám alatt kelt rendelet értelmében a rögtönbiráskodás alkalmazást nyer olyan büntettek kisérleténél (Ktbt. 15. §.) vagy olyan büntettekben való részesség (Ktbt. 11. §.) esetében is, mely büntettek rögtönitélő eljárás utján büntethetők és amely büntetteknél természetüknél fogva kisérletről és részességről általában szó lehet.

Ezen cselekmények elkövetésétől mindenki a legszigorubban óvakodjék, mert a ki a fentebbiek szerint elrendelt rögtönbiráskodás hirdetése után ily büntettet követ el, rögtönitélő eljárás alá kerül és halállal bünhődik.

A halálbüntetés nemei: katonai bűncselekményekre az agyonlövés, közönséges bűncselekményekre pedig a kötél általi halál.

A kukoricáról.

Március 15-ig maradnak a 27—30 koronás árak. — A február 23-ig kötött csalárd szerződések érvénytelenek. — Siessenek a tulajdonosok önként felajánlani a kukoricát. — Március 15-ike után köveikezik a zár alá vétel és rekvirálás.

Ma már országszerte mindenhol ismeretes a kormánynak az az intézkedése, hogy mindazok a termelők, akik meglevő kukoricakészletüket vagy annak egy részét eladásra az Országos Gazdasági Bizottságnak február 15-től március 1-ig önként, magukszántából felajánlották, az eladott kukoricáért kedvezményes árakaf kapnak. Még pedig 25—30 koronát métermázsánként. Ehhez a rendelkezéshez most legutóbb még két ujabb kormányintézkedés járul. Egyik az, hogy az önkéntes felajánlás idejét a földmivelésügyi miniszterium március 15-ikéig meghosszabbitotta. Ami azt jelenti, hogy addig az ideig maradnak érvényben a kedvezményes (27—30 koronás) árak.

Másik intézkedés pedig az, hogy a kormány elrendelte a március 15-ikére után bárhol az országban található kukoricának zár alá vételét. Ez meg nem egyéb, mint első lépés a rekvirálás a már megállapitott maksszimális áron történik, vagy 7—8 koronával alacsonyabb áron, mint amennyit a kukoricáját március 15-ikéig önként felajánló tulajdonos elérhet, ha a feleslegét a hatóságnak adja el. Ezzel a kettős intézkedéssel all azonban összefüggésben még egy harmadik kormányrendelkezés is. Az nevezetesen, hogy érvénytelen a kukoricára vonatkozó minden olyan adás-vételi szerződés, mely február 15-től február 23-ikáig lefolyt időközben az eladó kijátszására számitva, a vevő részéről azzal a célzattal köttetett, hogy a tulajdonostól a kedvezményes árnál olcsóbban vásároljon kukoricát, őmaga azonban ugyanazt a 27—30 koronás árban ajánlja fel az Országos Gazdasági Bizottságnak.

Az ilyen spekulációs ravaszságból létrejött szerződés érvénytelen. Ellenben érvényes az olyan eladás, mikor valaki — bármi olcsó áron is — hizlalási célokra vette a kukoricát. Ugyszintén érvényes akkor is, ha a vevő már átvette és elszállitotta az eladótól a kukoricát. Mindezeknek a kormányintézkedéseknek magyarázata és jelentősége a következő:

A kedvezményes árak megállapitásáról szóló rendelet a háborus körülmények folytán az ország sok helyére, különösen távolabbi részeibe késedelmesen jutott el. Ellenben Budapesten azonnal megtudták az összes üzérek és gabonakereskedők. Táviratokban meg telefonon azonnal utasitották tehát vidéki ügynökeiket: vásároljanak mentül több kukoricát olyan tulajdonosoktól, akiknek még sejtelmük sem volt arról, hogyha magukszántából felajánlják eladásra készletüket az Országos Gazdasági Bizottságnak, akkor 27—30 koronát kaphatnak métermázsájáért. Adták hát jóhiszemüen az árut olcsóbban az ügynöknek, akik viszont azonmód fejajánlották a megszabott magasabb árban a Gazdasági Bizottságnak. Hát ez a csunya nyerészkedési manipulációt semmisiti meg a kormány, mikor kimondja, hogy az efféle kötés érvénytelen. Azért akinek még tényleges birtokában van kukoricakészlet, vagy egyáltalában van kukoricája, az még mindig jól járhat, mert az ujabb intézkedés szerint március 15-ikéig felajánlhatja, s akkor megkapja a kedvezményes 27-30 koronás árakat. Azontul azonban már következik a zár alá vétel, esetleg a lefoglalás, amikor aztán jóval olcsóbban lesz kénytelen kukoricáját a közcélra átengedni.

Minden tulajdonosnak saját érdekében áll tehát, hogy az üdvös kormányintézkedéseknek fontosságát megértse s maga jószántából ajánlja fel a tengerijét addig, amig lehet, tehát e hónap 15-ikéig, mert a 27—30 koronás tengeri ár bizony jobb, mint a nyolc koronával kisebb.

A Vörös Félhold javára.

A Vörös Félhold javára a következő adományok folytak be:

Paul Keresztély, Löwenberger Gyula, Novák Terka, Lahner László, Brückner Lajosné, Kertész Mór és Keiner Miksa 3—3 k., Haasz Fülöp 2·56 k., Radoszavlyevics István, Hubert Hermann, Kovács Mihályné és Scheer Ferencz 2·50—2·50 Hadinger András 2·10 k., Szabó Éva, Varga Lászlóné Pál János, Kresztics Mita, Pucovszki Jozefin, György Lajos, Csernay Zoltán, Jablonszky főhadnagy, Dr. Pap Ignácz, Grünberger Mór, Scheer Adél, Dzubay István, Lapicz Imréné, Nagy Mihály Lajos, Kugler Edéné, Nezmák Péter, Herczog Paula, Szabó Imréné, Rupp Gyula, ifj. Weisz József, Pecho Péter, Lukács Zsigmood, özv. Nagy Jánosné, Chován Lajos, Wolberger József, Megyesi Ferencz, Lengyel Henrikné.

(folyt. köv.)

Joghallgató,

két alapvizsgával és ügyvédi gyakorlattal; magyar, német és szerb levelezésben és gépirásban teljes jártassággal — április 15-ével alkalmazást keres ügyvédi irodában. Cim a Szövetkezeti Könyvnyomdában, Buza-tér 23. 3—2

UJVIDÉKI TAKARÉKPÉNZTÁR.

MÉRLEG-SZÁMLA 1914. DECEMBER HÓ 31-ÉN.

Pénzkészlet		167.769	69			Részvénytőke				2,000.000	—
Értékpapirok		1,007.488	13			*Alapok:					
Váltótárca		6,870.760	78			Tartalékalap		1,165.260	18		
						Intézeti házértékcsökkenési alap		23.155	37	1,188.415	55
Kölcsönök:						**Betétek:**					
törlesztéses és kamatozó jelzálog-kötvényekre	6,529.947·39					Rendes betét	4,013.483·69				
községi kötvényekre	772.312·17					Heti betét	126.352·49				
kezességi kötvényekre	30.852·80	7,333.112	36			Folyószámlai betét	236.218·81	4,376.054	99		
						Engedményezett kölcsönök:					
Előlegek értékpapirokra		15.504	20			Törlesztéses és kamatozó kötvényekre	5,385.105·48				
Fedezett folyószámlai adósok		2,743.612	73			Községi kötvényekre	772.312·17	6,157.417	65		
Intézeti ház		400.000	—			Hitelezők		1,489.088	56		
Felszerelés		16.000	—			Intézeti házkölcsön		207.872	04		
Petroszai erdővállalatbeli részesedés		45.000	—			**Visszleszámitolt váltók:**					
Árverésen vett ingatlanok		162.538	07	18,761.785	96	Osztrák-Magyar Banknál	344.887·42				
						Magyar leszámitoló és pénzváltó banknál	1,058.161·—				
						Egyéb intézeteknél	1,574.540·—	2,977.558	42		
						Átmeneti kamatok		42.701	44	15,250.693	10
						Tiszta nyereség				322.677	31
				18,761.785	96					18,761.785	96

*Az idei dodációval K 1,218.681·88 koronára emelkedik.

VESZTESÉG ÉS NYERESÉG-SZÁMLA.

Kamatterhek				741.238	52	Nyereség áthozat az 1913-ik évről				40.013	99
Leirások:						Kamatjövedelmek				1,109.757	71
a berendezésből		2.216	—			Dijak és jutalékok				100.621	67
a váltóállományból		4.393	47	6.609	47	Intézeti ingatlanok jövedelme				26.270	93
Hivatalnokok és szolgák fizetése és kezelési költségek				105.832	87						
Adók és illetékek				100.306	13						
Tiszta jövedelem				322.677	31						
				1,276.664	30					1,276.664	30

Ujvidék, 1914. december hó 31-én.

Gillming Károly s. k., h. pénztárnok. **Gábor Zsigmond** s. k., h. főkönyvvezető.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Balassa Henrik s. k., elnök vezérigazgató **Brunner Ede** s. k., **Herger Ágoston** s. k., **Havas Emil** s. k., **Leitner Zsigmond** s. k., **Dr. Kann Sándor** s. k., **Dr. Kleiszner Gusztáv** s. k., **Schwarz Ármin** s. k., **Schwarz Izidor** s. k., **Röszler Albert** s. k., **Matkovits Béla** s. k., **Dr. Kubinyi Károly** s. k., **Szalay Lajos** s. k., **Dr. Szlezák Lajos** s. k.,

Jelen mérleget, a csatolt veszteség- és nyereségszámlát a fő-és segédkönyvekkel összehasonlitottuk, azok egyes tételeit a megejtett leltározás után a főkönyvekkel és a tényleg meglevő értékekkel megegyezőnek, a törvény és alapszabályaink értelmében felállitottnak találtuk.

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dietzgen Gábor s. k., elnök, **Dr, Bruck Benő** s. k., **Pósa Ernő** s. k., **Gold Béla** s. k., **Fejér Gábor** s. k., **Szepesi Sándor** s. k., **Kovács J. Kálmán** s. k.,

Nyomatott a villanyerőre berendezett Szövetkezeti Könyvnyomdában Ujvidéken.